

Ainevaldkond „KUNSTIAINED“

Sisukord

1	Ainevaldkond „Kunstiained“	3
1.1	Kunstipädevus	3
1.2	Ainevaldkonna õppeained	3
1.3	Ainevaldkonna kirjeldus	4
1.4	Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes	4
1.5	Lõiming	5
1.5.1	Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega	5
1.5.2	Läbivad teemad	6
2	Muusika	7
2.1	Üldalused	7
2.1.1	Õppe- ja kasvatusesmärgid	7
2.1.2	Õppeaine kirjeldus	7
2.1.3	Õppetegevus	9
2.1.4	Hindamine	11
2.2	I kooliaste	11
2.2.1	I kooliastme õpitulemused	11
2.2.2	1. klassi õppesisu ja õpitulemused	12
2.2.3	2. klassi õppesisu ja õpitulemused	12
2.2.4	3. klassi õppesisu ja õpitulemused	13
2.3	II kooliaste	14
2.3.1	II kooliastme õpitulemused	14
2.3.2	4. klassi õppesisu ja õpitulemused	14
2.3.3	5. klassi õppesisu ja õpitulemused	16
2.3.4	6. klassi õppesisu ja õpitulemused	17
2.4	III kooliaste	18
2.4.1	III kooliastme õpitulemused	18
2.4.2	7. klassi õppesisu ja õpitulemused	19
2.4.3	8. klassi õppesisu ja õpitulemused	21
2.4.4	9. klassi õppesisu ja õpitulemused	23
2.5	Füüsiline õpikeskkond	25
3	Kunst	25
3.1	Üldalused	25
3.1.1	Õppe- ja kasvatusesmärgid	25
3.1.2	Õppeaine kirjeldus	26
3.1.3	Õppetegevused	26
3.1.4	Hindamine	27
3.2	I kooliaste	27
3.2.1	I kooliastme õpitulemused	27
3.2.2	1. klassi kunsti- ja tööõpetuse õppesisu ja õpitulemused	28
3.2.3	2. klassi kunsti- ja tööõpetuse õppesisu ja õpitulemused	29
3.2.4	3. klassi kunsti- ja tööõpetuse õppesisu ja õpitulemused	30
3.3	II kooliaste	32
3.3.1	II kooliastme õpitulemused	32
3.3.2	4. klassi õppesisu ja õpitulemused	32
3.3.3	5. klassi õppesisu ja õpitulemused	33
3.3.4	6. klassi õppesisu ja õpitulemused	34

3.3.5	Õppetegevus.....	35
3.4	III kooliaste	36
3.4.1	III kooliastme õpitulemused	36
3.4.2	7. klassi õppesisu ja õpitulemused	36
3.4.3	8. klassi õppesisu ja õpitulemused	37
3.4.4	9. klassi õppesisu ja õpitulemused	38
3.4.5	Õppetegevus.....	39
3.4.6	Füüsiline õpikeskkond	39

1 Ainevaldkond „Kunstiained“

1.1 Kunstipädevus

Kunstipädevus seostub kultuurilise teadlikkusega, hõlmates põhiteadmisi Eesti ja Euroopa kultuurisaavutustest ning maailma kultuurilise mitmekesisuse mõistmist. Kunstipädevus hõlmab oskust väljendada enda ideid mitmekesiste kunstiliste vahenditega ning väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

Põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab oma loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- 2) kasutab loovtöodes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle; oskab kujundada oma arvamust ning väljendada oma emotsioone;
- 3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb kunstide individuaal- ja koostööprojektides ning hindab lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- 4) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib kultuurinähtusi ning oskab kriitilis-loominguliselt hinnata massi- ja süvakultuuri;
- 5) väärtustab, hoiab ning arendab Eesti kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust, otsib kultuurinähtuste seoseid teaduse, tehnoloogia ja majandusega nii minevikus kui ka tänapäeval.

1.2 Ainevaldkonna õppeained

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mis on kohustuslikud kõigis põhikooliastmes. Kunsti ja muusikat õpitakse 1.-9. klassini. Saue Gümnaasiumis õpetatakse I kooliastmes lõimitult kunsti - ja tööõpetust.

Kunstiainete nädalatundide jaotumine kooliastmeti vastavalt riiklikule õppekavale:

I kooliaste

Kunst 4,5 nädalatundi
Muusika 6 nädalatundi

II kooliaste

Kunst 3 nädalatundi
Muusika 4 nädalatundi

III kooliaste

Kunst 3 nädalatundi
Muusika 3 nädalatundi

Kunstiainete tunnijaotus Saue Gümnaasiumi põhikoolis

Õppeaine/klass	1.	2.	3.	I ka	4.	5.	6.	II ka	7.	8.	9.	III ka
muusika	2	2	2	6	1	2	1	4	1	1	1	3
kunst					1+1	1	1	3+1	1	1	1	3
lõimitud kunsti- ja tööõpetus	4	3	3	10								

1.3 Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstide valdkonna aineid ühendab tähelepanu pööramine loovuse ja eneseväljendusoskuse arenemisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele. Kunstidega tegelemise kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetavad toimetulekut kiiresti muutuv ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad teiste ainete valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvse poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele, väärtustab erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- 1) teadmised kunstidest (analüüs);
- 2) erinevate kunstide seostamine (süntees);
- 3) ainealane (verbaalne) keel;
- 4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- 5) kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- 6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);
- 7) kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

I koolastmes õpetatakse kunstiõpetust integreeritult tööõpetusega

1.4 Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Kunstide valdkond võimaldab kõiki üldpädevusi loomulikult lõimida igapäevasesse õppetöösse nii teooria kui ka praktika kaudu.

Väärtuspädevus. Kunstid rõhutavad kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitlevate teemade, analüüsivate kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunste eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

Sotsiaalne pädevus. Kunstiainete uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ühismuuseumitööd ja ühistes kunstiprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Kunstiained teadvustavad

inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainekond ning sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingus.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis võimaldab õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes situatsioonides. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunstides referatiivsete ja uurimistöde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides“ sõnumeid ühest keelest teise.

Matemaatikapädevuse arengut toetavad kunstides rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi; samuti analüüsida kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboleid.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist toetavad kunstides individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega. Kunstide valdkonnas on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

1.5 Lõiming

1.5.1 Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Kunstid on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstide loomulik osa.

Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

1. Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

2. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

3. Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

1) sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;

2) emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;

3) loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;

4) matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);

5) käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad); I kooliastmes toimub kunstiõpetuse lõimumine tööõpetusega, kasutades üld- ja aineõpetuse kombineeritud varianti;

6) kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.

4. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid.

1.5.2 Läbivad teemad

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam. Teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomulikke väljendamisviise. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Teemaga „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiatega, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgsete väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „Tervis ja ohutus“. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele. Kunstide eriline panus teemade „Keskkonna ja jätkusuutlik areng“ ning „Teabekeskond“ käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgseid oskusi nagu info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

2 Muusika

2.1 Üldalused

2.1.1 Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunstiliigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda.

2.1.2 Õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetus toetab õpilase individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse kaudu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamisega kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Muusika õppeaine koostisosad on:

- 1) laulmine;
- 2) pillimäng;
- 3) muusikaline liikumine;
- 4) omalooming;
- 5) muusika kuulamine ja muusikalugu;
- 6) muusikaline kirjaoskus;
- 7) õppekäigud.

Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodi ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

Muusika on aine, mille õpetuse osad on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses, seetõttu on neid keeruline eraldada. Õppeaine koostisosad kattuvad muusikaliste tegevustega. Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut. Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse erinevaid karaktereid, väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete. Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse õppekavas sisalduva noodikirja lugemise oskust musitseerides. Õpilaste silmaringi ja muusikalise maitse kujundamiseks on vajalikud õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse. Õpilaste üldkultuurilised teadmised põhinevad teadlikkusel kohalikust, oma riigi ja Euroopa kultuuripärandist ning nende rollist maailmas. See hõlmab teadmisi peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Oluline on kontserdielu korraldamine oma koolis, et õpilastel tekiks muusika kuulamise harjumus ning ürituste korraldamise kogemus.

Muusika kaudu kujundatakse harmoonilist isiksust, puudutades nii keha, tundeid kui ka intellekti. Muusikaõpetusel on tasakaalustav ja toetav roll õpilase emotsionaalses arengus ning teiste õppeainete omandamises.

Musitseerides arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ja koos musitseerimiseks ning loominguliseks eneseväljenduseks. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, paindlikkust ja emotsionaalset kompetentsust ning juhitakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Ühislaulmise ja koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse isamaa-armastust. Muusika ainekava koostades on lähtutud järgmistest põhimõtetest:

- 1) teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- 2) rõhutada musitseerimise osatähtsust;
- 3) julgustada ja toetada loomingulist eneseväljendust;
- 4) teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
- 5) rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujundamisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamisel;
- 6) lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi.

2.1.3 Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, arvestades sealjuures õpilaste individuaalsust;
- 5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: õppekäigud kontsertidele, teatritesse, muuseumidesse, stuudiosse, muusikakoolidesse, looduskeskkonda, näitustele, raamatukogudesse jne;
- 7) kasutatakse mitmekesist ja tänapäevast õppemetoodikat;
- 8) leitakse tunnivälise muusikaalase tegevuse võimalusi (koorilaul, solistid, ansamblid, orkestrid jm).

I kooliastme õppetegevused:

- 1) ühehäälnelaulmine ja osalemine kooris;
- 2) meloodia laulmine käemärkide, rändnoodi, astmetrepi ja noodipildi ning relatiivsete helikõrguste (astmete) järgi;
- 3) mänguuskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel, plokkflöödil või 6-keelsel väikekandelil;
- 4) kuulatud muusikapalade iseloomustamine muusika oskussõnavara kasutades;
- 5) muusikapala meeleolu väljendamine liikumise kaudu;
- 6) esinemisjulguse ja -uskuse arendamine;
- 7) muusika väljendusvahendite katsetamine erinevaid karaktereid kujutades;
- 8) õppekäigud, kontserdil, teatris ja muuseumis käimine jne.

I kooliastmes on kesksel kohal laulmine ja pillimäng. Lauldakse nii ühehäälselt *a cappella* kui ka saatega. Selles vanuseastmes rajatakse alus muusikatradsioonide säilitamisele ja edasikandmisele, mille üks väljund on õpilaste osalemine koolikooride tegevuses, et saada esmane koorilaulu-kogemus. Pillimängus omandatakse erinevate rütmi- (sh kehapilli) ja plaatpillide ning 6-keelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted. Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna. Olulisel kohal on muusikaline liikumine: rahvatantsud ja laulumängud ning muusikapala karakteri väljendamine liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse kaasmängude, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, teksti loomise, st omaloomingu kaudu. Muusika kuulamisega õpitakse tundma muusika karaktereid ja meeleolu ning iseloomustama kuulatud muusikapalu. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Õpilaste esinemisoskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm). Et saavutada õpilaste mitmekülgset kuulamiskogemust, kujundada kontserdi-kultuuri ning avardada silmaringi, võimaldatakse õpilastel käia kontsertidel ja teatrietendustel nii koolis kui ka väljaspool kooli. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

II kooliastme õppetegevused:

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel;
- 2) kahe- või kolmehäälne laulmine kooris;
- 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel;
- 4) pillimänguoskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes;
- 5) kuulatud muusikapalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 6) eri rahvaste tantsude karakteri väljendamine liikumises;
- 7) muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes;
- 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- 9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).

II kooliastme õpilasele omast teadmishimu ning aktiivsust rakendatakse kõigis muusikalistes tegevustes. Selles eas tähtsustub töö õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. Olulised tegevused on selleski kooliastmes laulmine ja pillimäng. Klassitunnis lauldakse *a cappella* ja saatega ühe- ja kahehäälselt, kooris kahe- ja kolmehäälselt. Süvendatakse pillimänguoskusi erinevates pillikoosseisudes ning arendatakse edasi 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid. Liikumistegevuse põhirõhk on eesti rahvatantsudel ning teiste rahvaste muusika karakteri väljendamisel liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse muusikalise omaloomingu kaudu. Muusikat kuulates arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Tähtsustub muusika oskussõnade kasutamine muusikapalade analüüsidest ning oma arvamuse põhjendamine vestlustes. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Õpilaste eneseväljendusoskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm). Et saada kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel ning osaletakse erinevatel õppekäikudel. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

III kooliastme õppetegevused:

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel;
- 2) kahe- või kolmehäälne laulmine kooris;
- 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine, lauldes noodist lihtsamaid meloodiaid;
- 4) pillimänguoskuste rakendamine üksi ja koos muusikaseisudes;
- 5) isiklike, põhjendatud seisukohtade avaldamine muusika kuulamisel, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 6) muusika meeleolu, stiili ja vormi väljendamine liikumise kaudu lähtuvalt kujutlusvõimest;
- 7) loominguliste ideede teostamiseks sobivate muusika väljendusvahendite leidmine ja kasutamine;
- 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- 9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid, muusikakõrgkoolid jne).

III kooliastmes on tähelepanu keskmes iseseisva muusikalise mõtlemise süvendamine ning õpilaste muusikaliste võimete edasiarendamine ja rakendamine muusikalistes tegevustes, kasutades erinevaid õppevorme ning -meetodeid. Klassitunnis lauldakse nii

ühe- kui ka mitmehäälselt, kooris kahe- või kolmehäälselt. Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarriga akordmänguvõtted. Kuna selles vanuseastmes on suur huvi pop- ja rokkmuusika vastu, tuleks leida koolis ansamblimängu harrastamise võimalusi. Laulmine ja pillimäng pakuvad muusikalise omaloomingu ning loominguliste ideede elluviimise võimalusi nii üksi kui ka rühmatöona. Muusikat kuulates tähtsustub kuulud muusika põhjal oma arvamuse kujundamine ning selle argumenteeritud põhjendamine nii suuliselt kui ka kirjalikult, toetudes muusika oskussõnavarale. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm) toetatakse õpilaste isikupärasest esinemisioskust. Et omandada kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel ning osaletakse erinevatel õppekäikudel. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma ja austama üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

2.1.4 Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.

Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekohaks järgneva õppe kujundamisele, stimuleerib ning motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele.

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust, tunnist osavõttu, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse õppetegevuse osana kokkuvõtval hindamisel.

Õpitulemusi hinnatakse suuliste sõnaliste ning numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

I kooliastmes hinnatakse peamiselt muusikalisi tegevusi: laulmist, pillimängu ja loovtegevusi. II ja III kooliastmes on suurem kaal muusikaliste teadmiste ning oskuste kasutamisel muusikalistes tegevustes.

2.2 I kooliaste

2.2.1 I kooliastme õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;

- 2) laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses kooris; mõistab laulupeo tähendust;
- 3) laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislause;
- 4) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 5) lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- 6) rakendab pillimängu kaasmängudes;
- 7) kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- 8) kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- 9) väärtustab enese ja teiste loomingut.

2.2.2 1. klassi õppesisu ja õpitulemused

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE. Lastelaulude laulmine õige kehahoiu, selge diktsiooniga. Laulude esitamine liikumise ja kujundlike liigutustega.

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS. Meetrum. Pulsi tunnetamine, rõhulised ja rõhuta helid. Laulurütm, rütmiharjutuste ja kaasmängude mängimine kuulmise ja noodi järgi 2- ja 3-osalises taktimõõdus

Rütm. Pikk ja lühike heli muusikas. Kõnerütmidele toetuv töö ettevalmistusena helivõrgude suhete tundmaõppimiseks. Rütmivormide ♩ ♪ ♫ ♬ ♪ ♫ ♬ ♪ ♫ ♬ tundmaõppimine ning nende kasutamine laulurütmis, rütmiharjutustes ja laulu rütmisaadetes.

MELOODIA: kõrged ja madalad helid. Märgid < ja >. Heliastmed SO, MI, RA, ja käemärgid

MUUSIKA KUULAMINE: eristab kurvakõlalast ja rõõmsat, kiiret ja aeglast muusikat

LAULUVARA: Eesti hümn, Koolihümn, 4-5 lastelaulu ja/või temaatilist laulu.

Õpitulemused

Õpilane:

- laulab võimetekohaselt, selge diktsiooniga ning ilmekalt;
- on omandanud ühislauluvara: Eesti hümn;
- tunneb õpitud rütmivorme ning oskab neid kasutada rütmivormide lahendamisel;
- teab õpitud astmete käemärke ja värve;
- oskab kasutada laulmisel dünaamika märke;
- oskab kirjeldada muusikateoste meeleolu ja karakterit;
- teab mõistete luuletaja, helilooja, solist, ansambel tähendust.

2.2.3 2. klassi õppesisu ja õpitulemused

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE: Laulude laulmine õige kehahoiakuga, selge diktsiooniga. Laulude esitamine liikumise ja kujundlike liigutustega.

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS: Meetrum: pulsi tunnetamine, rõhulised ja rõhuta helid. Kahe ja kolmeosaline taktimõõt, takti viipamine.

RÜTM. Noodijoonestik, noodikiri

Rütmivormid ja nende kasutamine rütmisaadetes
MELOODIA. Meloodia liikumise iseloomustamine laulmisel ja muusika kuulamisel. JO võtme tundmaõppimine.

Heliastmed: JO, LE; MI; SO; RA ja käemärgid.

MUUSIKA KUULAMINE : muusikapala meeleolu ja karakteri kirjeldus, kasutades väljendeid meloodia, rütm, tempo.

LAULUVARA: Eesti hümn, koolihümn, 4-5 temaatilist või lastelaulu-

Õpitulemused

Õpilane:

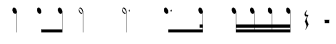
- laulab vaba ja loomuliku hingamise, õige kehahoiu, selge diktsiooniga ning ilmekalt;
- on omandanud ühislauluvara: Eesti hümn, koolihümn, 4-5 lastelaulu ja/või temaatilist laulu;
- tunneb 2- ja 3-osalist taktimõõtu kuulmise ja noodi järgi, teab dirigeerimise skeeme;
- oskab kasutada taktijoont ja lõpumärki rütmide jaotamisel taktideks 2- ja 3-osalises taktimõõdus;
- tunneb õpitud rütmivorme ning oskab neid kasutada rütmiülesannete lahendamisel;
- teab JO-võtme tähendust ja astmeid JO, LE, MI, SO, RA, oskab neid kasutada laulmises, astmete kirjalikes ülesannetes ja pillimängus oskab kasutada musitseerimisel märke p, f, <, >;
- oskab kirjeldada muusikateoste meeleolu ja karakterit;
- teab mõistete luuletaja, helilooja, solist, ansambel, koorijuht, dirigent, orkester tähendust.

2.2.4 3. klassi õppesisu ja õpitulemused

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE. Laulude laulmine õige kehahoiuga, selge diktsiooniga, ilmekalt, kõlalise puhtuse ja emotsionaalsuse taotlemisega.

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS: Meetrum- 2- ja 3-osalise taktimõõdu tundmaõppimine kuulmise järgi.

RÜTM: rütmivormid ja nende kasutamine improvisatsioonis.

MELOODIA. SO, RA, J, L, M, N, S, R, D, JO. JO ja RA lõpuline astmerida, pool- ja tervetoon.

Mõisted piano, forte, ja tundmine ja kasutamine musitseerimisel

MUUSIKA KUULAMINE: Vokaal- ja instrumentaalmuusika mõisted ja kuulamine. Marss, valss, polka.

LAULUVARA. Eesti hümn, koolihümn, 4-5 temaatilist või lastelaulu.

Õpitulemused

Õpilane:

- laulab vaba ja loomuliku hingamise, õige kehahoiu, selge diktsiooniga ning ilmekalt;

- on omandanud ühislauluvara: Eesti hümn (Fr. Pacius), "Emakesele" (M. Härma), "Sulle, mu kool" (R. Oja), "Väike pagar" (), "Aisakell" (Ameerika rahvalaul), "Mõista, " (A. Röömel), 2 eesti rahvalaulu õpetaja valikul
- tunneb 2- ja 3-osalist taktimõõtu kuulmise ja noodi järgi;
- oskab rütmistada teksti ja kirjutada noodijoonestikule rütmiseeritud astmenooti
- tunneb õpitud rütmivorme ning oskab neid kasutada rütmiülesannete lahendamisel ja rütmiimprovisatsioonide loomisel;
- teab JO- ja RA-astmerida, mõisteid: kolmkõla, toon ja pooltoon
- teab JO-võtme tähendust ja astmeid JO, LE, MI, NA, SO, RA, DI, JO1, RA1, SO1, oskab neid kasutada laulmises ja pillimängus;
- oskab kasutada musitseerimisel märke p, f, < , > .
- oskab kirjeldada muusikateose meeleolu ja karakterit;
- eristab vokaal- ja instrumentaalmuusikat ning muusikat keel- ja puhkpillide esituses;
- eristab muusikažanre *marss, polka, valss*, oskab neid iseloomustada;
- teab mõistete helilooja, koor, koorijuht, dirigent, orkester tähendust
- teab mõistete *luuletaja, helilooja, solist, ansambel, koorijuht, dirigent, orkester* tähendust.

2.3 II kooliaste

2.3.1 II kooliastme õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- 2) laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasi;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislause;
- 6) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- 8) julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- 9) kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust;
- 10) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;
- 11) leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas.

2.3.2 4. klassi õppesisu ja õpitulemused

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE. Hääle kõlavuse ja väljenduslikkuse arendamine fraseerimisel, kõlaühtluse ja pehme tooni saavutamine, vältides

forsseerimist. Laulude ilmekas ettekanne. Hääle individuaalsete omaduste (tämb, diapason) kujundamine. Harmooniataju arendamine : kaanonid ja lihtsad kahehäälsed laulud.

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS:

- meetrum. 4-osalise taktimõõdu tundmaõppimine kuulmise ja noodi järgi.

Kaheksandik-taktimõõdu tundmaõppimine seoses laulude õppimisega. Eeltakti tundmaõppimine. Vahelduva taktimõõdu tundmaõppimine;

- rütm. Rütmivormide

tundmaõppimine neljandik-taktimõõdus ja nende kasutamine laulurütmis, rütmiharjutustes, laulu rütmisaadetes ja rütmii improvisatsioonides. Pide tähenduse tundmaõppimine;

- meloodia ja helilaad. Helilaadilise mõtlemise arendamine. Duur-, moll-helirida ja helilaad, kolmkõlad. Harmooniline ja meloodiline moll-helirida. Viulivõtme tähendus. Klaviatuur ja oktav. Absoluutsete helikõrguste c, d, e, f, g, a, h tundmaõppimine noodijoonestikul ja klaviatuuril ning nende seostamine relatiivsete astmetega. Helistikud C-a

MUUSIKA KUULAMINE. Võrdlusoskuse, muusikalise analüüsivõime arendamine.

Seoste loomine ja leidmine kirjanduse, kunsti ja tänapäevaga. 2- ja 3-osaline muusikaline vorm õpitud lauludes ja kuulatud muusikas. Hääleliigid: mõisted *sopran, alt, tenor, bariton, bass*; eesti ja kodukoha tuntumad lauljad. Kooriliigid: mudilas-, laste-, poiste, nais-, mees-, segakoor; kodukoha ja eesti tuntumad koorid ja dirigendid. Pillirühmade tutvustamine ja tutvumine karaktersemate pillide tämbri ja kõlaga. Eesti ja kodukoha rahvalaulud, -laulikud, -tantsud, -pillid, -ansamblid ja -orkestrid. Euroopa rahvaste muusika tutvustamine.

Õpitulemused

Õpilane:

- laulab võimetekohaselt ja hääle individuaalseid omadusi arvestavalt;
- on omandanud ühislauluvara: Eesti hümn, koolihümn 4-5 laulu õpetaja valikul
- tunneb taktimõõde 2/4, 3/4, 4/4 kuulmise ja noodi järgi;
- tunneb neljandik-taktimõõdus kuulmise ja noodi järgi rütmivorme

ning oskab neid kasutada rütmiiülesannete lahendamisel ja rütmii improvisatsioonide loomisel;

- teab kaheksandik-taktimõõdu tähendust;
- laulab astmenimedega lihtsaid laule ja harjutusi;
- teab mõisteid *duur-* ja *moll-helilaad* ning eristab neid kuulmise järgi;
- teab viulivõtme tähendust ja oskab seda noodijoonestikule märkida;
- teab tähtnimetuste c, d, e, f, g, a, h asukohta noodijoonestikul ning klaviatuuril;
- teab helistikke C-a,
- kasutab muusika analüüsimisel õpitud muusikamõisteid ja -teadmisi;
- tunneb 2- ja 3-osalist lihtvormi;

- teab erinevaid hääleliike: sopran, alt, tenor, bass; teab kodukoha ja eesti tuntud lauljaid;

2.3.3 5. klassi õppesisu ja õpitulemused

Õppesisu

5.klassi muusikaõpetuse tundides keskendutakse erinevate maade Leedu, Soome, Venemaa, Rootsi, Norra, Läti ja Eesti rahvaste muusikale. Eesti muusikast rääkides, tutvutakse ka Eesti rahvapillide ja rahvatantsudega. Lisaks mõtestatakse lahti Prantsusmaa helilooja Paul Dukase sümfooniline teos „Võluri õpilane“ ja Norra helilooja Edvard Griegi „Peer Gynt“. Tähtis roll 5.klassi muusikaõpetuses on ka muusikateoorial, kus 5.klassis korratakse üle erinevad rütmid, õpitakse juurde noodi- ning pausipüramiidid ja erinevad taktimõõdud. Räägitakse duur (C- ja G-duur) ja moll (a-moll, e-moll) helilaadidest ning õpitakse seoseid looma klaveri klaviatuuril tähtnimetustega. Mõtestatakse lahti helistiku-, madaldus(bemoll)-, kõrgendus(diees)- ja keelumärgid (bekarr). Lisaks räägitakse sümfooniaorkestritest, kooridest ning dirigendi rollist. Kindlasti on väga tähtis osa ka teemakohastel lauludel.

Õpitulemused

1. Laulud ja häälearendamine- laulab vastavalt oma võimetele puhta intonatsiooniga, soravalt, ilmekalt ja selge diktsiooniga. Juhib lauldes tähelepanu muusikalistele väljendusvahenditele, tempomärkidele ning pöörab lauldes tähelepanu õigele hingamisele ja fraasi kujundamisele. Suudab laulude õppimisel kasutada relatiivseid astmeid, suudab laulda eakohaseid nii ühe- kui ka kahehäälseid laule ja on teadlik häälehoiu vajadusest. Oskab laulda regilaulu ning teab hästi peast K. A. Hermann „Kungla rahvas“, F. Pacius „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“.

2. Pillimäng- kasutab kehapilli, rütmi- ja plaatpille kaasmängudeks ning ostinatodeks. Seostab helistikke ja toonika kolmkõlasid C-duur, a-moll pillimänguga. Kasutab üksi ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi pillimängus. On teadlik plokkflöödi ja väikekandle mängimisvõimalustest. Samuti saab õpetaja rakendada süvendatud pilliõpet saanud õpilasi tunnitegevustes.

3. Muusika kuulamine ja muusikaajalugu- eristab kuuldelist vokaalmuusikat instrumentaalmuusikast. kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat ja erinevaid pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit. Leiab iseloomulike jooni Eesti ja teiste rahvaste muusikast (Soome, Vene, Läti, Leedu, Norra, Rootsi). Suudab kirjeldada oskussõnavara kasutades kuulnud muusikapalu. Teab Eesti hümnide tekkelugu ning mõistab salmide tähendust. Tuletab meelde K. A. Hermann tähtsust Eesti muusikaajaloos, teab laulupidude tekkelugu, traditsioone, tunneb kooriliike, häälerühmasid. Tunneb sümfooniaorkestri pillirühmasid ning sinna kuuluvaid instrumente. Teab regilaulu tunnuseid, liike ning neid kasutanud heliloojaid. Tunneb Eesti rahvapille, eristab neid kõla ning piltide järgi ja tunneb Eesti rahvatantse.

4. Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara- Mõistab rütmifiguuride, helivõltsuste ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes. Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi. Teab noodi- ning pausipüramiidi, taktimõõdu tähendust. Kasutab vahelduvat taktimõõtu, lisaks uus taktimõõtu 3/8 ja 6/8, teab nootide tähtnimesid. Eristab helilaadi ja helistikku, teab

helistikke C-duur, a-moll. Teab kõrgendusmärki diees, madaldusmärki bemoll ning keelumärki bekarr. On õppinud ka punkteeritud rütme. Teab mõisteid pidekaar, sidekaar, segno, latern. Suudab määrata ka lauluvormi ning helistikku. Teab tempo ja dünaamika eesti keelseid nimetusi, duur, moll helilaadide ja harmoonilise molli erinevusi. Teab, mis on meloodia ning oskab seda kirjeldada.

5. Muusikaline liikumine- teab ja oskab tantsida eesti ringmänge ning tantse. Suudab väljendada karakterite kaudu eri rahvaste muusikat. Suudab ise mõelda kehapilli peal erinevaid rütmikombinatsioone. Suudab liikuda ühtses tempos, vastavalt meetrumile ning taktimõõdule.

6. Omalooming- Loob rütmilisi kaasmänge kehapillil, mõtleb vastavalt laulude viisidele laulutekste välja. Suudab vastavalt laulu sisule välja mõelda erinevaid liigutusi ja on võimeline mõtlema eesti rahvalauludele värsiridu juurde. Kujutab kuulatud muusikat värvide kaudu kunstitöös. Mõtleb välja ning kirjutab üles lihtsamaid meloodiaid õpitud helistikes.

2.3.4 6. klassi õppesisu ja õpitulemused

Õppesisu

6.klassi muusikaõpetuse tundides keskendutakse erinevate maade Suurbritannia, Iirimaa, Poola, Ungari, Austria ning Saksamaa rahvaste muusikale. Lisaks mõtestatakse lahti Vene heliloojate Nikolai Rimski - Korsakovi sümfooniline süit „Šeherezade“, Modest Mussorgski klaveripalade tsükkel „Pildid näituselt“ ja Eesti kirjaniku Oskar Lutsu ning helilooja Olav Ehala koostööl valminud „Nukitsamees“. Vähem tähtis pole ka muusikateooria, kus 6.klassis korraldatakse üle kõik, mis juba õpitud ning lisaks räägitakse tempo- ja dünaamikamärkidest, paralleelhelistikest F-duur, d-moll. Kindlasti on ka väga tähtis osa teemakohastel lauludel.

Õpitulemused

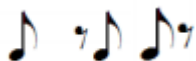
1. Laulud ja hääle arendamine- laulab hoogsalt, selge diktsiooniga, vastavalt dünaamika ja tempo märkidele ning vastavalt individuaalsetele muusikalistele võimetele intonatsiooni puhtalt. Suudab laulu õppida astmete, kuulmise ja tähtnimede järgi. Suudab lauldes väljendada erinevate rahvaste karaktereid. Laulab vastavalt võimetele ka kahehäälselt ning laulmisel pöörab tähelepanu muusikalise lause kujundamisele. Suudab laulude kaudu väljendada oma emotsioone. Teab peast saksa rahvaviisi „Mu isamaa armas“, J. Körber „Püha öö“, Ü. Vinter „Laul Põhjamaast“, F.Pacius „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“, F.Berat „Kas tunned maad“, eesti rahvalaul „Meil aiaäärne tänavas“. Lauldes järgib loomuliku hingamist ning kehahoidu, rakendab ja arvestab muusika väljendusvahenditega, suudab laulda nii *a`cappella* kui ka saatega laule. Seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g-G2.

2. Pillimäng- kasutab kehapilli, Orff-instrumentariumit ja erinevaid rütmipille. Teab lihtsamaid mänguvõtteid väikekandlel ning plokkflöödil. Mängivad oma loodud meloodiat ning suudavad seostada d-molli kolmkõlasid klaveril. Kasutab kõiki muusikalisi teadmisi ning oskusi nii ükski kui ka koos musitseerimisel.

3. Muusika kuulamine ja muusikaajalugu- kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab

autorsuse tähendust, eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat. Leiab iseloomulike jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas. Eristab eesti rahvamuusikat, rahvapille, rahvatantse ning oskab nimetada Eesti rahvamuusika suursündmusi. Omab ülevaadet Suurbritannia, Iirimaa, Poola, Ungari, Austria ja Saksamaa muusikast, on kursis nende rahvaste traditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt. Mõistab tempo ja dünaamika itaalia ja eesti keelseid termineid. On tutvunud N. Rimski Korsakovi „Šeherezade“, M. Mussorgski „Pildid näituselt“ ning O. Lutsi ja O. Ehala „Nukitsamees“ teostega.

4. Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara- kasutab üksi ja koos musitseerides oskussõnavara. 6. klassi lõpetanud õpilane teab helistikke G – e, F – d ja saab aru laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõödust. Mõistab ja kasutab oskussõnavara- eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud. Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusikat ning nendega seotud mõisteid soololaul, koorilaul, interpret, improvisatsioon, tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass). Pilliliikidest on tuttav keelpillide, puhkpillide, löökpillide, klahvpillide, rahvapillidega. Tempo ja dünaamikamärkidest mõistab *andante*, *moderato*, *allegro*, *largo*, *ritenuto*, *accelerando*, *mezzopiano*, *mezzoforte*, *pianissimo*, *fortissimo*, *crescendo*, *diminuendo*. Rütmifiguuridest kordab eelmistes klassides õpitud rütme

ning lisaks veel

5. Muusikaline liikumine- mõtlen lauludel sisule ja karakterile välja vastavad liigutused ning liigub vastavalt omaloodud liigutustele, liigub vastavalt itaalia keelsetele tempo ja dünaamika märkidele.

6. Omalooming- Julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, seal hulgas kasutab ka infotehnoloogilisi õppevahendeid. Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge keha- ja rütmipillidel. Loob lihtsamaid laulusõnu ning regivärssidele tekste. Suudab luua muusikapõhjal kunstitöö. Suudab kuulatud muusikapalu visuaalselt ette kujutada.

7. Õppekäigud. Kontsertide ja muusikaetenduste külastamine.

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

2.4 III kooliaste

2.4.1 III kooliastme õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;
- 2) laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;

- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislause;
- 6) kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;
- 8) väljendab oma arvamust kuulatud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;
- 9) leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;
- 10) väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;
- 11) teab autoriõigusi ning sellega kaasnevat õigusi ja kohustusi; huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus;
- 12) valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida;
- 13) kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes.

2.4.2 7. klassi õppesisu ja õpitulemused

Muusikateooria

Maailma rahvaste kultuur ja muusika – Euroopa (Prantsusmaa, Itaalia, Hispaania), Ameerika (Ladina-Ameerika, Põhja-Ameerika, Afro – Ameerika), Aasia (India, Hiina, Jaapan, Indoneesia, Polüneesia, Araabia) ja loodusrahvad (mustlased, juudid, aborigeenid, indiaanlased, aafrika hõimud).

Muusika kuulamine, muusikaalase oskussõnavara kasutamine arutlustes.

Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara. Rütm, helilaadid (duur, moll, harmooniline moll, pentatoonika), helistikud (C-a, G-e, F-d, D-h).

Õpitulemused

Õpilane

- osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;
- laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;
- oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;
- rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;
- väljendab oma arvamust kuulatud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;
- leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;
- väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;

- teab autoriõigusi ning sellega kaasnevat õigusi ja kohustusi; huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus;
- kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes;
- mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

- mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed);
- mõistab helistike C-a, G-e, F-d, D-h tähendust ning lähtub nendest musitseerides;
- arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

Praktiline musitseerimine

Laulmine, pillimäng, omalooming ja improvisatsioon. Kontsertide ja muusikaetenduste külastamine.

Lauluvara, mida peab oskama peast: F. Pacius "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm"; E. Võrk "Eesti lipp"; A. Mattiisen "Eestlane olen ja eestlaseks jään"; V. Oksvort "Jää vabaks, Eesti meri".

Õpitulemused

Õpilane

- laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoiu häälemurdeperioodil;
- mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid meloodiat õppides;
- kasutab teadlikult muusikalisi teadmisi nii üksi kui rühmas lauldes;
- osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;
- laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti, 6-keelset kannelt kaasmängudes ja/või ostinato'des ning iseseisvates palades;
- lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;
- kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi;
- tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;
- väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid;
- loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

- kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;
- teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;
- tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi;
- on tutvunud Eesti ning Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;
- arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult.

2.4.3 8. klassi õppesisu ja õpitulemused

Muusikateooria

Muusikainstrumendid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid); orkestrid ja muusika kuulamine. Lavamuusika (ooper, ballett, operett, muusikal) Praktiline töö: loominguline töö vaadatud muusikalavastusest. Muusika osa inimese elus – muusikaline kirjaoskus ja selle kujunemine; rütm, helilaadid, helistikud, harmoonia, tämber, bassivõti. Levimuusika ja selle arengulugu. Praktiline töö: referaat - ettekanne rockansamblist või solistist.

Õpitulemused

Õpilane

- osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;
- oskab kuulata iseennast ja kaaslast ning hindab enda ja teiste panust koos muusikategevustes; suhtub kohusetundlikult endale võetud ülesannetesse;
- rakendab üksi ja rühmas muusikategevustes teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;
- väljendab oma arvamust kuuldu muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;
- leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;
- väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;
- teab autoriõigusi ning sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi; huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus;
- kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes.
- kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust;
- eristab pop-, rokk-, ja džässmuusikat
- eristab kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja klahvpille ning elektrofone ja pillikoosseise; teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;
- tunneb lavamuusika liike ja on külastanud ooperi või balletietendust;

- arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

- mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed);
- mõistab helistike C–a, G–e, F–d, D–h tähendust ning lähtub nendest musitseerides;
- teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt;
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused;
 - ooper, operett, ballett, muusikal, spirituaal, gospel;
 - pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika.
- arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

Praktiline musitseerimine

Laulmine, pillimäng, omalooming ja improvisatsioon.

Õppekäigud: teatri- ja muusikamuuseumi külastus; kontsertide ja muusikalavastuste külastamine.

Lauluvara, mida peab oskama peast: F. Pacius „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“; P. Veebel „Kalevite kants“; E. Võrk „Eesti lipp“; V. Oksvort „Jää vabaks, Eesti meri“.

Õpitulemused

Õpilane

- laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoidu häälemurdeperioodil;
- mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid meloodiat õppides;
- kasutab teadlikult muusikalisi teadmisi nii üksi kui rühmas lauldes;
- osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;
- laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);

- loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;
- väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu.

2.4.4 9. klassi õppesisu ja õpitulemused

Muusikateooria

Muusikateoste žanrid ja vormid – koraal, missa, reekviem, oratoorium, passioon, kantaat, sonaat, sümfoonia, instrumentaalkontsert, keelpillikvartett, sonaadivorm ja fuugavorm, rondo, variatsioonid.

Jazzmuusika.

Praktiline töö – referaat teemal „Jazz“

Filmimuusika, lööklaul, folkmuusika.

Muusika kuulamine. Autorikaitse.

Muusikaline kirjaoskus – rütmid, helilaadid, helistikud, muusikaline sõnavara.

Õpitulemused

Õpilane

- osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;
- laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärasest;
- laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;
- oskab kuulata iseennast ja kaaslast ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;
- oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;
- väljendab oma arvamust kuulatud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;
- leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;
- väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;
- teab autoriõigusi ning sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi; huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus;
- valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida;
- kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes.
- 1kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust;
- eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi- ja lavamuusikat;

- eristab kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja klahvpille ning elektrofone ja pillikoosseise; teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;
- tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi;
- mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

- mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- mõistab helistike C–a, G–e, F–d, D–h tähendust ning lähtub nendest musitseerides;
- teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt;
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
- elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused;
- ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel;
- rondo, variatsioon,
- pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika.

Praktiline musitseerimine

Laulmine, pillimäng, omalooming ja improvisatsioon.

Kontsertide (võimalusel jazzmuusika) ja muusikaetenduste külastamine

Põhilauluvara, mida peab oskama peast: F. Pacius „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“, E. Võrk „Eesti lipp“, G. Ernesaks „Mu isamaa on minu arm“, Ü. Vinter „Laul Põhjamaast“, R. Valgre „Saaremaa valss“, V. Ojakäär „Oma laulu ei leia ma üles“, A. Mattiisen „Eestlane olen ja eestlaseks jään“, P. Veebel „Kalevite kants“, V. Oksvort „Jää vabaks, Eesti meri“

Õpitulemused

Õpilane

- laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoidu häälemurdeperioodil;
- mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid melodiat õppides;
- kasutab teadlikult muusikalisi teadmisi nii üksi kui rühmas lauldes;
- osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;
- laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;

- kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

7. Õppekäigud. Kontsertide ja muusikaetenduste külastamine.

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

2.5 Füüsiline õpikeskkond

1. Kool võimaldab järgmiste vahendite kasutamise: naturaalklaver ja klaveritool, süntesaator, muusikakeskus HIFI, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti ning noodistusprogramm ja MIDI salvestusprogramm.
2. Kool korraldab õpet klassis, kus on võimalik kasutada rühmatööd ja liikumiseks vajalikke pindu.
3. Kool võimaldab instrumentaariumi (Orffi instrumentarium, plokkflöödid või 6-keelsed väikekanded, akustilised kitarrid) õpilastele musitseerimiseks.
4. Kool võimaldab kasutada fonoteeki (CD-d, DVD-d, VHS-d).

3 Kunst

3.1 Üldalused

3.1.1 Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunnetab ja arendab oma loomingulist potentsiaali, õpib tundma visuaalsete kunstide väljendusvahendeid ning suudab luua erinevaid kunstiteoseid, rakendades loovalt õpitud teadmisi ja tehnikaid;
- 2) kasutab erinevaid mõtlemis- ja tegutsemisviise nii loometegevuses kui ka igapäevases elus;
- 3) analüüsib kunstiteoseid ja visuaalset keskkonda, kasutades põhikoolis omandatud ainealast terminoloogiat, ning põhjendab oma arvamust;
- 4) märkab esemelise keskkonna ja visuaalse meedia esteetilisi, eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte;
- 5) õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti;
- 6) seostab omavahel kunsti ning kultuuri, ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut ning mõistab kunsti kui kultuuridevahelist suhtluskeelt; teadvustab kultuurilist mitmekesisust.

Põhikooli lõpuks teadvustab kunsti rolli nii oma elus kui ka ühiskonnas ja orienteerub visuaalses keskkonnas.

3.1.2 Õppeaine kirjeldus

Kunstiõppe siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutuv maailmas. Kunst võimaldab õpilasel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

Aine õppimise osad on:

- 1) uurimine ja oma ideede arendamine;
- 2) väljendusvahendite loov rakendamine;
- 3) mõtestamine ja refleksioon.

Ülalnimetatud õppimise osad on omavahel orgaaniliselt ja tihedalt põimunud - õpilase loova ning iseseisva mõtlemisoscuse arenemine ja uute teadmiste omandamine kinnistuvad praktilise loovtegevuse kaudu. Oskuste kujunemine on järjepidev protsess ja oma kogemustega seostatakse teadmisi nüüdisaegsest maailmast: kunstiajaloo ja tänapäeva kunsti sidemetest, ruumilise keskkonna disaini ja visuaalkultuuri arengusuundadest. Oluline on avastada ja luua seoseid teistes õppeainetes käsitletavate ajastute ja teemadega. Kunsti käsitletakse nii omaette väärtussüsteemi kui ka võtmena ümbritseva elu mõtestamiseks, mõistmiseks ja tunnetamiseks.

Nii ajaloo kui ka nüüdiskunsti mõistmisele annavad aluse õppekäigud muuseumidesse ja galeriidesse. Kunstiajaloo näidete valikul lähtutakse üldisematest teemadest ega taotleta kronoloogilise ülevaate andmist. Peamine on luua sild mineviku ja nüüdisaja nähtuste vahel. Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ja visuaalsest kultuurist Eestis.

3.1.3 Õppetegevused

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) võimaldatakse õppida üksi ja rühmas, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste erinevaid õpistiile;
- 3) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õpilaste huvisid ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 4) kasutatakse mitmekesisest õpikeskkonda: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, muuseumid, näitused, arvutiklass, virtuaalkeskond jne;
- 5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid materjale ning töövahendeid;
- 6) seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist.

I astmes on oluline mänguline, eksperimenteeriv ja uuriv käsitus, mis toetab laste spontaanset eneseväljendust ning julgustab märkama ja vaatlema erinevaid nähtusi. Loovtööde ainst ammutatakse nii oma elust, lähiümbrusest kui ka kunstiloost. Teadmised ja tehnilised oskused omandatakse loova tegevuse käigus.

Kunsteostest rääkimine toetab oma seisukoha, tolerantsuse ning väärtushinnangute kujunemist. Koostöö- ja arutlusoskuste arendamiseks kasutatakse lisaks individuaalsetele töödele rühmatöid.

II astmes tutvutakse teadlikumalt kunsti aluste ja kunstilooga ning luuakse sildu kunstiajaloo ja tänapäeva vahel. Pööratakse rohkem tähelepanu ümbritseva maailma edasiandmisele loomingulistes kunstitöodes. Õpilasi juhatakse ise valikuid tegema (tehnikat, teemade valik jne) ning otsima pildimaterjali, et kasutada seda abivahendi või lähtekohana. Kunstiteoste ja visuaalse kultuuri näidete analüüsimine toetab kriitilise mõtlemise ja ainealase keeleoskuse arenemist.

III astmes omandatakse teoreetilisemal tasemel teadmisi kunsti nii märgilistest (sümbol, allegooria, tsitaat jne) kui ka vormilistest (värv, valgus ja vari, perspektiiv, kompositsioon jne) väljendusvahenditest. Loomingulistes töodes katsetatakse uusi meediume ning väljundeid; seatakse järjest rohkem endale ise ülesandeid; mängitakse vormielementide ja väljendusvahenditega teose isikupära ning sõnumi huvides. Teadlikumalt võetakse eeskujuks kunstiteoseid ja -stiile, analüüsitakse teoseid ning otsitakse visuaalset ja verbaalset infot. Kunsti käsitletakse visuaalse ning sotsiaalse keskkonna osana.

Kunst kui õppeaine on oma olemuselt mittelineaarne, õppesisu punkte käsitletakse õppes omavahel tihedalt põimunult. Nende võimalike kombinatsioonide lõputu arv eeldab õpetaja loovust ja teadlikkust valikute tegemisel.

3.1.4 Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. Õpilane peab teadma, mida hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

3.2 I kooliaste

3.2.1 I kooliastme õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- 2) tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- 3) leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
- 4) kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
- 5) tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, käib kunstimuuseumides ja näitustel ning arutleb kunsti üle, kasutades õpitud ainemõisteid;
- 6) seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid;
- 7) kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid, tuleb toime nii reaalses kui ka virtuaalses kultuuri- ja õppekeskkonnades ning teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

3.2.2 1. klassi kunsti- ja tööõpetuse õppesisu ja õpitulemused

Paberi- ja kartongitööd

Paberi erineva kuju ja suurusega vormide vaba rebimine. Paberi lõikamine silma järgi, märgitud joont mööda, šablooni järgi. Šablooni paigutus paberile.

Paberitööde kaunistamine: tasapinnalised ja ruumilised aplikatsioonid. Detailide katmine liimiga, liimimisvõtted olenevalt detaili suurusest. Paberi kortsutamine, voltimine.

Meisterdamine

Tutvumine meisterdamiseks sobivate looduslike materjalidega (kastanid, tõrud, käbid, oksad, lehed, kivi, sammal jne). Koduses majapidamises järelejäänud esemete (tikutoosid, karbid, korgid, plastpudelid, nahajäägid jne) kasutamine meisterdamiseks. Punumismaterjalid: paber, plastribad, nõör jne. Mitmesuguste esemete punumine.

Õmblustööd

Töövahendite ohutu käsitlemine. Töövahendid: nõel, niit, käärid jne.

Nõela ja niidi sobivus. Nõela niidistamine, sõlme tegemine. Eelpiste. Kannata nõöbi õmblemine.

Kujutamise- ja vormiõpetus

Vormilt lihtsate esemete ja figuuride joonistamine vaatluse ja mälu järgi. Esemete ja figuuride pinnaline kujutamine, nende ligikaudse vormi ja proportsiooni edasiandmine.

Inimese kujutamine põhivaates (otse, profiilis). Elusolendite mitmesuguste kehaasendite ja liigutuste kujutamine. **Kujutamise- ja vormiõpetus**

Vormilt lihtsate esemete ja figuuride joonistamine vaatluse ja mälu järgi.

Inimese kujutamine põhivaates (otse, profiilis). Elusolendite mitmesuguste kehaasendite ja liigutuste kujutamine.

Vestlused kunstist

Kunstiteoste vaatlus, nendest rääkimine.

Kunstiteosed koolis (fuajee, aula, koridor,). Kunstinäitused Saue linna raamatukogus.

Kaaslaste tööde analüüs, tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödesse.

Muuseumide külastused .

Tehnikad ja materjalid

Voolimine. Töökoha organiseerimine voolimistöödeks.

Materjal (plastiliin, savi, lumi) selle ettevalmistamine voolimiseks. Abivahendid, nende kasutamine. Kumer- ja õõnesvormide voolimine. Ümarplastikas (igast küljest jälgitavad) figuurid.

Skulptuur, voolimine. Meisterdamine loodus-ja tehismaterjalist.

Maal. Maalimine kattevärvidega, spontaanselt ja läbimõeldult

Voltimine. Joonistamine. Õlipastellid. Värv- ja viltpliatsid. Kollaaž rebituna.

Materjalitrükk- lehetrükk, sõrmetrükk.

Õpitulemused:

Õpilane:

- oskab seada korda oma töölauda;
- oskab kasutada ohutult töömaterjale, -vahendeid ja kunstitehnikaid loominguks eneseväljenduseks;
- kasutab materjali vajaduspõhiselt;
- kasutab fantaasiat erinevatest looduslikest materjalidest loovtööde tegemisel;

- katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu;
- on iseseisev, kuid valmis ka koostööks;
- valib ise sobivaima kujutusviisi;
- katsetab kõiki õpetatud tehnikaid;
- väärtustab enda töödest erinevaid lahendusi;
- peab silmas pildi kompositsioonireegleid;
- oskab luua ja kasutada lihtsamaid fakteure;
- oskab valmistada mahulisi figuure ning mänguasju voolimis- ja muudest materjalidest;
- oskab kunstiteoseid lihtsas vormis kirjeldada ja oma eelistusi põhjendada;
- märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas;
- tunneb kodukoha kultuuriobjekte.

3.2.3 2. klassi kunsti- ja tööõpetuse õppesisu ja õpitulemused

Paberi ja kartongi tööd

Mõõtmine ja märkimine.

Modelleerimine ja konstrueerimine kartongist ning nende kasutamine teiste materjalidega.

Tekstiili ja lõnga tööd

Pistete õmblemine (eelpiste, tikkpiste ja ülelöömispiste). Töö käes hoidmine ja lõikamine.

Lihtsa kujundi kokku õmblemine. Nööbi õmblemine.

Heegeldamine. Heegelnõela ja lõnga õige valik. Õiged heegeldamise võtted. Alg- ja ahelsilmus. Ketid heegeldamine. Ketist pildi liimimine.

Kujutamise- ja vormiõpetus

Meisterdamine looduslikest materjalidest, paberi-, plastmassi- ja metalli jäätmetest. Kollaaž. Punumine.

Inimese kujutamine. Inimesed tegevuses, nägu ja meeleolu.

Lihtsad proportsioonireeglid, peamised näoproportsioonid.

Inimese liikumisasendid. Keha mahulisus. Pea profiilis.

Loomad, linnud, putukad, taimed maapind.

Ilmastikunähtused (aastaajad, vikerkaar).

Erinevad ehitised (maja, loss, sild jne). Masinad.

Värvi- kompositsiooni- ja perspektiivi õpetus

Põhivärvid ja nende segamisel saadavad II astme värvid. Helestamine ja tumestamine ning külmad ja soojad värvid.

Kontuur ja pinnamuster. Pildi ülesehitus e kompositsioon. Pildi pind, objektid ja taust e foon.

Korrapärane rütm, ribaornament.

Objektide osaline kattumine.

Disain ja kirjaõpetus

Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses . Kujunduskunst, kunstniku roll esemete kujundamisel. Kujundamine erinevatest materjalidest. Paberi voltimine. Ruumide kaunistamine tähtpäevadeks.

Tehnikad ja materjalid

Voolimine. Kumer- ja õõnesvormide voolimine. Väiksemate osade väljavajutamine
Ümarplastikas figuurid. Lihtsa reljeefse ornamendi voolimine. Skulptuur.

Maal. Maalimine kattevärvidega, spontaanselt ja läbimõeldult.

Voltimine.

Joonistamine. Õlipastellid. Värv- ja viltpliiatsid.

Kollaaž. Paljundusgraafikad.

Materjali- papitrükk.

Animafilmid.

Vestlused kunstist

Kunsteostes peituvad meeleolud. Raamatukujundus. Rahvarõivaste ja rahvuslike elementide tutvustus. Kunstinäituste külastamine.

Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksita ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine.

Õpitulemused:

Õpilane:

- tunneb rõõmu kunstis mängulisusest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
- oskab vaadelda, kirjeldada ja võrrelda etteantud põhimõtete alusel enda ja kaaslaste kunstiteoseid;
- eristab korrapärast ja vaba rütmi ümbritsevas keskkonnas ja kunstis;
- segab põhivärvide II astme värve ja heledamaid ja tumedamaid toone;
- võrdleb erinevaid trükiseid ja nende illustratsioone;
- oskab tehnoloogilisest õigesti ja otstarbekalt kasutada erinevaid käsitöö ja kunstiopetuse vahendeid.

3.2.4 3. klassi kunsti- ja tööõpetuse õppesisu ja õpitulemused

Paberi ja kartongi tööd

Mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine ja liimimine. Modelleerimine ja konstrueerimine kartongist ja kombineerimine teiste vahenditega.

Lõnga- ja tekstiili tööd

Erinevad tekstiilmaterjalid ja nende omadused. Töövahendid ja materjalid käsitsi õmblemiseks. Eelpiste ja sämpiste. Lihtsamate eseme kavandamine ja õmblemine.

Heegeldamise töövahendid, materjalid ja õiged töövõtted. Lihtsama heegeltöö kavandamine ja teostamine. Alg-, ahel- ja kinnissilmus. Lihtsa motiivi heegeldamine.

Kodundus

Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Hubase kodu olulisus. Isiklik hügieen ja riiete ning jalatsite korrashoid.

Tervislik toit. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Käitumine toidulauas. Säästlik tarbimine ja jäätmete sorteerimine.

Värvi-, kompositsiooni ja perspektiivi õpetus

Geomeetriliste põhivormide seos igapäeva esemetega, nende kujundamine ruumiliselt, meisterdamisel, tasapinnalisel maalimisel ja joonistamisel. Inimese kujutamine liikumises ja rahvarõivastes.

Kuuevärviring, helestamine, tumestamine, külmad ja soojad toonid. Kujutatava suuruse ja paberiformaadi erinevad suhted. Pea- ja kõrvalelemendid ning taust. Suuruse vähenemine kauguses. Silmapiir.

Ribaornament.

Rütm, rühmitamine ning osaline kattumine.

Tehnikad ja materjalid. Disain

Erinevatest materjalidest modelleerimine, meisterdamine ja punumine. Liimimine, naelutamine. Lihtsamate esemete kavandamine. Traadi tükeldamine ja painutamine. Lihtsamate dekoratiivesemeta ja ehete kavandamine ja valmistamine.

Voolimine.

Lihtsamad töövõtted savi, plastiliini jm voolimismaterjali kasutamisel. Erinevate vormide ja kujude voolimine, nende osade väljavajutamine.

Lihtsa reljeefse ornamendi valmistamine.

Maal. Kattevärvidega maalimine spontaanselt ja läbimõeldult.

Maalilise pinna saamine kriidi- ja õlipastellidega.

Kollaaž. Graafika. Joonistamine pliiatsi ja viltpliiatsiga. Punkti ja joone kasutamine.

Paljundus-, papi- ja materjaltrükk guaššiga.

Loodus ja ehituskunst. Erineva funktsiooniga hooned maal ja linnas. Erinevad sildid ja märgid.

Foto. Pildistamine. Pildi kasutamine.

Pildilised jutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.

Vestlused kunstist

Kunst ümbritsevas keskkonnas. Kunstinäituse külastamine.

Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meedia keskkonnad. Visuaalne kommunikatsioon ja meedia roll ning mõju igapäevaelus.

Õpitulemused

Õpilane

- 1) tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- 2) tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- 3) leiab kujutatava kõige iseloomulikumaad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koostõu ja pildi kompositsiooni;
- 4) kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
- 5) tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, käib kunstimuuseumides ja näitustel ning arutleb kunsti üle, kasutades õpitud ainemõisteid;
- 6) seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid;
- 7) kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid, tuleb toime nii reaalses kui ka virtuaalses kultuuri- ja õppekeskkonnades ning teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

3.3 II kooliaste

3.3.1 II kooliastme õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;
- 2) kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;
- 3) rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne);
- 4) analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;
- 5) mõistab tehismailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust;
- 6) mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;
- 7) leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;
- 8) märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami; arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas;
- 9) tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.

3.3.2 4. klassi õppesisu ja õpitulemused

Jutustus, teose mõte ja sõnum. Piltkiri, pilti täiendav tekst.

Kujutamiskiivid. Inimese kujutamine erinevas tegevuses- elu ja töö keskkonnas. Objektide kujutamine vaatluse võrdlemise ja mälu põhjal, arvestades nende kuju, suurussuhteid ja paiknemise üksteise suhtes.

Kompositsiooni elemendid (punkt, joon, pind, värv jm), tasakaal ja terviklikus. Pildi dominant.

Värv, valgus, vari. Ühe värvi erinevad varjundid, värvide erinevad nimetamisvõimalused. Valguse ja värvide muutumine looduses päeva/ aasta jooksul.

Perspektiiv. Plaanilisus pildi pinnal. Pildil esi-, kesk- ja tagaplaani eritamine ja kasutamine.

Ruumikujunduse seos otstarbega. Ruumi kirjeldamine esteetilisuse ja praktilisuse seisukohalt. Tarbekunsti liigid (keraamika, klaasikunst, ehtekunst, nahakunst).

Disainimise protsess. (lähteülesanne, taustauuring, idee, makett, testimine, parandamine)

Kunstilugu. Eesti rahvakunst ja ehituskultuur. Linna ja talu arhitektuur. Virtuaalne kunst, tegevuskunst. Idee esitamine joonise või maketina. Teoste ainekavastik (portree, natüürmord, maastik, abstraktne kunst).

Visuaalne kommunikatsioon ja meedia. Reaalsed – ning virtuaalsed kunsti- ja meedia keskkonnad. Kujundusvõtete analüüsimine arvutimängudes, filmides, reklaamides.

Tehnikad, vahendid ja tehnoloogia. Vormimine. Skulptuuride modelleerimine savist ja lõikamine pehmetest vahenditest. Keraamika. Reljeef.

Meisterdamine kasutades erinevaid tehnikaid. Materjalide paindlik kasutamine, segatehnikad. Moodulelementidest struktuurid looduslikest ja tehismaterjalidest.

Erinevad väljendusvahendid ja materjalid (lumi, liiv, tuli, valgus, vari jne.)

Kollaaž.

Maal ja joonistamine. Kattvärvide, akvarellide, kriidi- ja õlipastellide, värvi- ja viltpliiatsite kasutamine. Akvarellitehnikad. Grafiitpliiats.

Trükkimine. Graafikatehnikad: kõrgtrükk ja lametrükk.

Pildistamine ja digitehnikad. Foto. Sama objekti pildistamine eri vaatenurgast, erineval kelle- või aastaajal. Video, digitaal graafika ja animatsiooni tehnikad ning töövõtted.

Õpitulemused

Õpilane

1) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid

ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;

2) kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;

3) rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne);

4) analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva

eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;

5) mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust,

esteetilisust ja ökoloogilisust;

6) mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;

7) leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;

8) märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami; arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas;

9) tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas.

3.3.3 5. klassi õppesisu ja õpitulemused

Piltjutustuse (koomiks, film, fotoseeria, reklaam) plaanide kavandamine.

Esemete kujutamine vaatluse järgi, arvestades kuju, suurussuhteid ja paiknemist üksteise ja vaataja suhtes. Täisfiguuri ja näo proportsioonid.

Kompositsioon. Sümmeetria, asümmeetria. Erinevate kompositsiooniliste lahenduste mõju.

Värvusõpetus. III astme värvid segamisel I ja II astme värvidega. Piiratud arvu värvidega maalimine.

Ruumilisus pildil. Esemete mahuline kujutamine, pöördkeha.

Disain. Moodul, moodulsüsteemid. Raamatukujundus. Elukoskkonna kujundamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu.

Kunstilugu. Iseloomulikud elemendid ja motiivid rahvakunsti esemetel. Eesti kunsti tähtsed (monument, seinamaal, pisiplastika, vitraaž).

Visuaalne kommunikatsioon ja meedia. Kujundusvõtted arvutimängus, filmis, reklaamis jne, nende analüüs.

Tehnikad, vahendid ja tehnoloogia. Joonlaua ja sirkli kasutamine. Modelleerimine erinevatest vahenditest. Keraamika, reljeef, kollaaž.

Maal ja joonistamine. Akvarellitehnikad: kihiti märjalt märga maalimine, pinnaefektide loomine. Kattevärvide, akvarellide, kriidi- ja õlipastellide, värvi- ja viltpliiatsite kasutamine.

Trükkimine. Graafika tehnikad.

Pildistamine. Digitehnikad. Foto. Olulisemad pilditöötlusvõtted. Animatsioon.

Õpitulemused

Õpilane

1) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid

ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;

2) kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;

3) rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne);

4) analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva

eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;

5) mõistab tehismailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust,

esteetilisust ja ökoloogilisust;

6) mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;

7) leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;

8) märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami; arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas;

9) tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.

3.3.4 6. klassi õppesisu ja õpitulemused

Jutustus, teose mõte ja sõnum. Piltjutustusi kunstiloost (keskaja maalid, Egiptuse vaasid jne)

Kujutamiskiivid. Inimese eripära – vanus, rass, rahvus. Liikumise kujutamine.

Kandiliste kehade kujutamine ruumiliselt.

Kompositsioon. Piiratud ja piiramata pinnad. Dünaamiline ja staatiline kompositsioon.

Värvusõpetus. Koloriit, värviharmoniad. Vastandvärvid. Vari. Varju tekkimine.

Disain. Traditsioonilisus ja uuenduslikkus disainis. Pakend ümbris. Kirja kujundamine-jooniskiri, fantaasiakiri.

Tehnikad, vahendid ja tehnoloogia. Kavandamine lähtuvalt valitud tehnika võimalustest ja piirangutest. Meisterdamisel erinevate tehnikate ja materjalid kasutamine, segatehnikad.

Keraamika. Reljeef. Skulptuuride modelleerimine savist jm materjalidest.

Kollaaž.

Maalimine ja joonistamine. Kattevärvide ja akvarellide kasutamine. Erinevate vahendite kasutamine joonistamisel. Faktuurid. Arvuti joonistusprogrammid.

Trükkimine. Graafikatehnikad.

Visuaalne kommunikatsioon ja meedia. Kujundite, märkide, sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis. Erinevate funktsioonidega visuaalselt huvitavad objektid ja märgid.

Pildistamine ja digitehnikad. Animatsioon, foto, fototöötlus.

Õpitulemused

Õpilane

1) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid

ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;

2) kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;

3) rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne);

4) analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva

eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;

5) mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust,

esteetilisust ja ökoloogilisust;

6) mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;

7) leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;

8) märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami; arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas;

9) tegutseb eetilisel ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades

3.3.5 Õppetegevus

1. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd, ühise tulemuse nimel koostöö.

2. Visandamine ja kavandamine. Kujutamine ja kujundamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine.

3. Ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine.

4. Kunstitehnikate loov kasutamine. Digitaalsete tehnikatega tutvumine ja katsetamine.

5. Kunstiteoste analüüsimine, võrdlemine, nende üle arutlemine.

6. Filmide, arvutimängude, koomiksitate ja reklaamide pildikeele uurimine ja kriitiline võrdlemine.

7. Muuseumide, kunstürituste, nüüdiskunsti näituste külastamine.

3.4 III kooliaste

3.4.1 III kooliastme õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab valikuid;
- 2) kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid. Kasutab kunsti õppides ning loovas praktikas tehnoloogiavahendeid;
- 3) tunneb Eesti ja maailma kultuuripärandi olulisi kunstiteoseid. Võrdleb eri ajastute kunsti näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite, väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel;
- 4) analüüsib looduslikke ja tehiskeskkondade objekte ning nendevahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilise vaatepunktist. Mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus;
- 5) kasutab visuaalse kommunikatsiooni vahendeid, arutleb pildikeele kultuuriliste märkide üle;
- 6) teadvustab kunsti rolli ühiskonnas. Seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut;
- 7) mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.

3.4.2 7. klassi õppesisu ja õpitulemused

Sisu, sõnum, kontekst. Lugude ja emotsioonide edastamise võtted läbi aegade. Väljendusvahendite vastavus ideele, otstarbele ja sihtgrupile. Sümbol, allegooria ja tsitaat kui sõnumikandjad. Kompositsiooni ja koloriidi tasakaalustamine kontrastide (soe-külm, hele-tume) abil.

Vorm ja kompositsioon. Lihtsustab ja deformeerib kujutatavat suurema karaktersuse ja emotsionaalsuse saavutamiseks. Kompositsioonis kasutab kadreerimise erinevaid võimalusi. Perspektiiv ühe koondpunktiga. Värvide kontrastid, vastastikused mõjud, kooskõlad ja tasakaal.

Kujutamise viisid. Stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine jne. Kubism (geomeetiline, analüütiline, sünteetiline).

Arhitektuur ja disain. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted, disain kui probleemilahendus. Arhitektuur ja disain Eestis ning rahvusvahelised suundumused. Teksti ja pildi koosmõju graafilises disainis. Kirjatüübid ja graafilise kujunduse baasvõtted.

Kunstimaailm. Eesti kunsti suurkujud ja teosed. Erinevate kultuuride kunstiajaloo tuntumate teoste näiteid. Nüüdiskunsti olulised suunad ja aktuaalsed teemad. Kunstiteose erinevad vormid. Kunstiteose sõnum. Kunst peegeldamas ühiskonna,

teaduse ja tehnoloogia arengut. Kunstnike, kunstiajaloolaste, disainerite ja arhitektide erialane töö (vastava eriala professionaalid kunstitunnis).

Tehnikad ja materjalid. Mitmesugused kunstimaterjalid ja tehnikad (nt visandamine, joonistamine, maal, kollaaž, skulptuur, paljundustehnikad, installatsioon jne). Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).

Õpitulemused

Õpilane

- tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab valikuid;
- kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid. Kasutab kunsti õppides ning loovas praktikas tehnoloogiavahendeid;
- tunneb Eesti ja maailma kultuuripärandi olulisi kunstiteoseid. Võrdleb eri ajastute kunsti näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite, väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel;
- analüüsib looduslikke ja tehiskeskcondade objekte ning nendevahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilisest vaatepunktist. Mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus;
- kasutab visuaalse kommunikatsiooni vahendeid, arutleb pildikeele kultuuriliste märkide üle;
- teadvustab kunsti rolli ühiskonnas. Seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut;
- mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.

3.4.3 8. klassi õppesisu ja õpitulemused

Sisu, sõnum, kontekst. Lugude ja emotsioonide edastamise võtted läbi aegade. Tuntud sündmuste kujutamine, kunstniku vaatenurk. Sümbolite tähenduse muutumine (vikerkaar, haakrist, viisnurk).

Vorm ja kompositsioon. Vormide allutamine kindlale stiilile. Vormi deformeerimine karakterisuse huvides. Kompositsiooniskeemid (kolmnurk, diagonaal, kuldlõige). Värv ja värvus, värvide optiline segunemine, varju värv. Varjude rütmid, vari kompositsiooni elemendina. Perspektiiv kahe koondpunktiga.

Kujutamise viisid. Vormide allutamine kindlale stiilile. Vormi deformeerimine karakterisuse huvides.

Arhitektuur ja disain. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted, disain kui probleemilahendus. Arhitektuur ja disain Eestis ning rahvusvahelised suundumused. Ruumilahendus, ilmakaared, säästlik maja, maja sobivus naaber hoonestusega jne. Nt. Hoone eskiisprojekt, haljastusprojekt. Disain igapäevaelus – linnaruum, kodu, ühiskondlikud hooned, meedia jne.

Kunstimaailm. Kunstipärand - Eesti kunstisuurkujud ja suurteosed. Kõrgkunst, poppkunst, karikatuur, sarž. Kunstiteose vaatlus ja analüüs. Keskkond, loodus,

ehituskunst, disain. Kunstimälestised, autorikaitse. Kunstnike, kunstiajaloolaste, disainerite ja arhitektide erialane töö.

Tehnikad ja materjalid. Mahuliste vormide loomine. Jääkmaterjalide oskuslik kasutamine ja väärtustamine. Spontaanne ja kavandi alusel maalimine. Sügavtrüki olemus ja animatsiooni loomine.

Õpitulemused

Õpilane

- tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab valikuid;
- kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid. Kasutab kunsti õppides ning loovas praktikas tehnoloogiavahendeid;
- tunneb Eesti ja maailma kultuuripärandi olulisi kunstiteoseid. Võrdleb eri ajastute kunsti näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite, väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel;
- analüüsib looduslikke ja tehiskeskondade objekte ning nendevahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilisest vaatepunktist. Mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus;
- kasutab visuaalse kommunikatsiooni vahendeid, arutleb pildikeele kultuuriliste märkide üle;
- teadvustab kunsti rolli ühiskonnas. Seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut;
- mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.

3.4.4 9. klassi õppesisu ja õpitulemused

Sisu, sõnum, kontekst. Allegooria ja tsitaat kunstis. Metafoorid reklaamis (omaduste ülekanne teisele nähtusele). Väljendusvahendite vastavus ideele, otstarbele ja sihtgrupile.

Vorm ja kompositsioon. Värvide psühholoogiline mõju (soojad – külmad, taanduvad – eenduvad, kerged – rasked värvid). Värvide psühhofüsioloogilise ja vastastikuse mõju analüüs ruumis, kunstiteosel jne. Erinevate vaatepunktide kasutamine ruumi ja objektide kujutamisel.

Kujutamise viisid. Realism, abstraheerimine. Liikumise kujutamise viise, liikumisillusioonid (futurism, animeerimine, opkunst).

Arhitektuur ja disain. Disain igapäevaelustrükis, ruumikujundus, ehituskeskkond jne. Graafiline disain, keskkonnadisain - ruumikujundus, tarbekunst, tootedisain, moedisain, autodisain. Visuaalse reklaami sihtgrupi arvestamine kujundamisel.

Kunstimaailm. Nüüdiskunsti olulised suunad ja aktuaalsed teemad – nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis. Kunstiteose erinevad vormid, väljundid ja esitusviis. Kunst peegeldamas ühiskonna arengut, tsitaadid kunstis. Teose tähenduse muutumine eri situatsioonides. Isiklik stiil ja identiteet, selle kajastus riietuses, enda esitluses suhtlemiskeskondades.

Tehnikad ja materjalid. Väljendusvahendite vastavus ideele, otstarbele ja sihtgrupile. Skulptuur, kollaaž, foto, video, animatsioon.

Õpitulemused

Õpilane

- tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab valikuid;
- kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid. Kasutab kunsti õppides ning loovas praktikas tehnoloogiavahendeid;
- tunneb Eesti ja maailma kultuuripärandi olulisi kunstiteoseid. Võrdleb eri ajastute kunsti näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite, väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel;
- analüüsib looduslike ja tehiskeskkondade objekte ning nendevahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilisest vaatepunktist. Mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus;
- kasutab visuaalse kommunikatsiooni vahendeid, arutleb pildikeele kultuuriliste märkide üle;
- teadvustab kunsti rolli ühiskonnas. Seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut;
- mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.

3.4.5 Õppetegevus

1. Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd.
2. Ideest ja eesmärgist lähtuvalt loovtööde materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine. Töö teostamine ja esitlemine.
3. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.
4. Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, ainealase terminoloogia kasutamine.
5. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Uurimuste ja visualiseeritud esitluste koostamine ja kujundamine.
6. Mitmesuguste looduslike ja tehisobjektide ning keskkondade analüüsimine erinevatest vaatepunktidest.

3.4.6 Füüsiline õpikeskkond

1. Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus on 500 lux päevavalgusspektriga valgustus tööpinnaal, vesi/kanalisatsioon, reguleeritava kõrgusega molbertid koos joonistusalaustega, tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika.
2. Kool tagab kooli õppekava järgi kunstitundideks foto- ja videokaamerate, skanneri ja printeri ning internetiühendusega arvutite kasutamise võimaluse. Samuti võimaldab kool vajalikud kunstivahendid ja –materjalid.

